

תורתך שאלתי

עיון בפרשת השבוע דרך שאלות ותשובות

בעלון זה מגוון שאלות ועליהן מקבץ תשובות מתוך הספר 'תורתך שאלתי', מבית אחת שאלתי

גליון מס' 169 לפרשת ויחי תשפ"ה

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה
(מז, כח) (מח, ח)

מדוע נמנו שנותיו של יעקב במצרים? מדוע יעקב שאל זאת?

רד"ק: יעקב ראה אותם מרחוק ולא הבחין במראה שלהם, משום שענינו כבדו והיה קשה לו לראות ולהבחין, ולכן כשראה אותם עם יוסף שאל אותם 'מי אלה עמך'.
ספורנו: יעקב ראה אותם, אך לא הכיר מי הם.
אור החיים: בשאלתו התכוון יעקב לעורר את אהבת האב לבניו לפני שיברכם, כדי שתהיה הברכה בהתגברות האהבה והחיבה, ושאל 'מי אלה', שישמע מפי יוסף בנו חביבו שיאמר 'בני הם', שיהמו מעיו עליהם, ותתגבר אהבתו אותם.

רד"ק: ללמדנו שכשם שיוסף היה בחיק יעקב שבע עשרה, כך היה יעקב בחיק יוסף שבע עשרה שנה.
בכור שור: להדגיש שראה אותו בשבע עשרה שנותיו הראשונות של יוסף, וכן בשבע עשרה שנותיו האחרונות של יעקב.

חזקוני: כדי לשבח את יוסף, שפרנס את אביו ואת כל בני ביתו במשך שבע עשרה שנים, כשם שפרנס אותו אביו, עד שנמכר בגיל שבע עשרה.

ויחי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה
(מח, א)

מה הסבר הנימוק שכתבה התורה?

מדרש שכל טוב: "ועליו ראוי לסמוך יד ימינו, ועוד שהוא מכוון ועומד כנגד יד ימינו, וזה חילוף הענין".
רשב"ם: יעקב ידע שיוסף בנו הביאם, באופן שמנשה יהיה לימינו של יעקב ואפרים לשמאלו, אולם הוא רצה להניח את ימינו על ראש הצעיר ואת שמאלו על ראש הבכור.
רבינו בחיי: משמעות המילה 'פי' במובן של 'אע"פ'. יעקב אמר לו: למרות שמנשה הבכור, ראה לנכון להקדים את אפרים.

ויקח את שני בניו עמו את מנשה...
(מח, א)

אחרי אלו דברים?

פסיקתא זוטרתא: "אחר הרהורי דברים, שהרהר יעקב לאמר: מפני מה לא סיפר לי יוסף ירידתו למצרים".
ר' זלמן סורוצקין: לאחר שהבטיח קבורה בקברות אבותיו **ויקח את שני בניו עמו את מנשה...** (מח, א)

לאחר שכתבה התורה שלקח את שני בניו, מדוע הוסיפה 'את מנשה ואת אפרים'?

מדרש שכל טוב: "את מנשה, שבא ובשרו. ואת אפרים, שהיה עמו בבית".

אבן עזרא: ליוסף היו עוד בנים, אולם התורה כתבה שלקח עמו רק את השניים הגדולים.

ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו על שם אחיהם יקראו בנחלתם
(מח, ו)

האם היו ליוסף בנים נוספים?

מדרש שכל טוב: "לא נאמר 'ובנים', אלא 'ומולדתך', דמשמע תולדות בעלמא, ולא בנים ממש..., שהרי לא מצינו שהוליד יוסף בנים אחרים זולתי אפרים ומנשה".
אבן עזרא: היו לו בנים נוספים.

רד"ק: יתכן מאד שהוליד בשבע עשרה השנים הללו בנים אחרים, ולא הביאם לפני אביו, משום שהיו קטנים.

פחז פמים אל תותר פי עלית...
(מט, ד)

מה הדימוי של מעשהו למים?

רש"י: 'פחז פמים' – הפחז והבהלה אשר מיהרת להראות כעסך, כמים שממהרים למרוצתם, 'אל תותר' – אל תתרבה ליטול כל היתרות הללו שהיו ראויות לך.

רד"ק: 'פחז פמים' יעקב אמר לו שנהג בקלות ומהירות, כמו מים הניגרים, שמיהר לעשות תאוותו וגבר יצרו עליו, ולא עמד לפניו ולא התבונן בעצמו, והואיל והוא עוון גדול, לפיכך 'אל תותר', לא יהיה לך יתרון על אחיך.

בכור שור: כלומר, נחפז היתרון להימשך ולהיות ניגר מעליך, כמו מים שניגרים ונמשכים, כדוגמת 'ויחי דוד נחפז לקחת'.
אל תותר', אל תקח יתרון על אחיך.

רמב"ן: 'פחז' – כינוי לקלות דעת, שעשה את מעשה בלהה בשטף, כמו מים שזורמים במהירות. 'אל תותר' – עשה את המעשה, ללא רווח או יתרון.

לקבלת "טעימה", קבצים לדוגמא מספרי 'תורתך שאלתי'

נא לשלוח את המילה 'דוגמא' למייל office@shaalti.co.il

לקבלת הגיליון נא לשלוח את המילה 'מעוניין'

במייל office@shaalti.co.il

וַיִּמְרָהוּ... וַיִּשְׁטְמֵהוּ בְּעֵלֵי חָצִים (מט, כג)

על מי מוסב פסוק זה?

מדרש רבא (צח, יט): "בן שהמר לאחיו, בן שהמירו לו אחיו, בן שהמר לאדנותו, אבל איני יודע מי ירבה, ת"ל 'רַבּוּי'".
רש"י: "וַיִּמְרָהוּ, אחיו. וַיִּשְׁטְמֵהוּ, פוטיפר ואשתו לאסרו, לשון וַיִּמְרָרוּ אֶת חַיִּיהֶם". 'רַבּוּי, נעשו לו אחיו אנשי ריב'.
רד"ק: אם מדובר ביוסף, הרי שפסוק זה נאמר על פוטיפר ואשתו, על אנשי ביתו, אבל לא על אחיו, משום שלא יתכן שיעקב דיבר בגנות בניו כשבירכס. וַיִּמְרָהוּ, מיררו חייו, ששמו אותו במאסר מעל שנתיים.

בְּרַכַּת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בְּרַכַּת הוֹרֵי (מט, כו)

במה גברו ברכות יעקב 'על ברכת הוריו'?

מדרש אגדה: "דאילו באברהם כתיב וַיִּנְתְּנֵיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמֶּךָ וַצֹּאוּ, ואילו ביעקב כתיב גֹּיִ וְקָהַל גוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָ וּמְלָכִים מִחֻלְצֵיךָ וַצֹּאוּ".

רשב"ם: "ברכות אביך יעקב שבירכני הקב"ה, כדכתיב וְהָיָה ה' נֹצֵב עֲלָיו... גברו על ברכות הרים, כדכתיב וַיִּפְרָצֶתָּהּ מִמָּה וְקָדְמָה... נחלה טובה ובלא מצרים מעולה מכל הרי עולם".
הנצי"ב מוולוז'ין: יצחק בירך את יעקב רק בדגן ותירוש, עיקר חיות האדם לעומת יעקב, שבירך את יוסף בכל המינים.

וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כָּבְרָתוּ בְּרַךְ אֹתָם (מט, כח)

לאחר שנכתב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, מדוע הוסיפה את המילים 'אִישׁ אֲשֶׁר כָּבְרָתוּ בְּרַךְ אוֹתָם'?

רד"ק: יעקב הדגיש שלמרות שבני יוסף התחלקו לשני שבטים, גם בחלוקת הארץ הם היו שנים, שהרי לוי לא נטל חלק בארץ, ועל כך אמרה התורה 'שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עֶשְׂרִי'.
ספורנו: ללמדנו שכל אחד מהם קיבל את הברכה הצריכה והראויה לו, כגון מלכות ליהודה, ענייני התורה ליששכר והעבודה וללוי.

בְּקִבְרֵי אֲשֶׁר פָּרִיתִי לִי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן (ג, ה)

מה ביאור המילה 'פָּרִיתִי'?

סוטה יג ע"א: "אמר רבי יוחנן: אין כירה אלא לשון מכירה, שכן בכרכי הים קורין למכירה כירה".

מדרש שכל טוב: "שדרך הראשונים לחצוב להם קבר בחייהם שלח לאמר לפרעה שכך אמר לי אבא: 'בְּקִבְרֵי אֲשֶׁר פָּרִיתִי לִי, שחצבתי לי, ודומה להם 'כִּי יִכְרֶה אִישׁ בֵּר'".

הנצי"ב מוולוז'ין: יוסף לא אמר בלשון חפירה, שמשמעו חפירה עמוקה, לצורך הקבר, שהרי אין דרכו של אדם לחפור קבר בחייו, ולכן אמר 'אֲשֶׁר פָּרִיתִי, שמשמעו רושם וחרץ בארץ.

וַיִּרְאוּ אַחֵי יוֹסֵף כִּי מֵת אָבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִשְׁטְמֵנוּ יוֹסֵף (ג, טו)

מה הם ראו?

פסיקתא זוטרתא: "מה ראו? אלא בעלייתם אל ארץ ישראל נטה יוסף מן הדרך והלך וצפה בבור שהשליכוהו אחיו, אמרו: עדיין השנאה בלבו".

חזקוני: כששב יוסף מקבורת אביו, עבר סמוך לבור שאליו השליכוהו אחיו ובירך עליו 'שעשה לי נסים במקום הזה'. הם שמעו ויראו שמא תתחדש עליו כל הרעה שעשו לו.

לקבלת "טעימה", קבצים לדוגמא מספרי 'תורתך שאלתי' נא לשלוח את המילה 'דוגמא' למייל

office@shaalti.co.il

נתיקע" בלי דבר תורה בשולחן השבת?
רוצה להכין שיעור תורה מקיף ומרתק בקלות?

כולם שו"תפים בשולחן השבת!

אחת שאלתי
טעמו וראו
לקט שאלות ותשובות מתוך ספרי תורתך שאלתי לפרשת ויחי

מעוניינים להעשיר את שולחן השבת?

שלחו את המילה 'ויחי' ליוואטסאפ 052-9453811 או למייל Office@shaalti.co.il

יש לכם שאלות על צום י' בטבת ביום שישי הקרוב?

- * האם מותר לטעום ביום שישי הקרוב ממאכלי שבת?
- * האם מותר להסתפר ולהתגלח ביום שישי הקרוב?
- * מה דין אשה שרוצה לאכול לפני שבעלה שב מביכ"ב?
- * מה דין הרוצה לשתות קפה בסוף הצום, לפני סעודה?
- * בליל שבת הקרוב שרים 'שלום עליכם' לפני הקידוש?

לנו יש תשובות על שאלות אלו ונוספות בתקציר דיני צום י' בטבת ביום שישי

ואפשר גם לסרוק

שלחו את המילה 'צום' ליוואטסאפ 052-9453811 או למייל Office@shaalti.co.il

אחת שאלתי 052-9453811